

«8D08401-Балық шаруашылығы және өнеркәсіптік балық аулау» мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесіне іздену үшін ұсынғылған Ибраева Гүлмира Сайфуллаевнаның «Қаратау жотасының онтүстік-батыс енісіндегі өзендердің ихтиофаунасының қазіргі жағдайын бағалау» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми

РЕЦЕНЗЕНТТІҢ ЖАЗБАША ШҚІРІ

p/n №	Өлшемшарттар	Өлшемшарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	<p>1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:</p> <p>1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету):</p> <p>2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету);</p> <p>3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.</p>	<p>Диссертация ғылымның даму бағыттарына сәйкес орындалған.</p> <p>Ғылыми-зерттеу жұмысы ҚР Жоғары білім және ғылым министрлігінің Ғылым комитеті бекіткен ЖТҒН АР26100721 «Алтау ихтиофаунасының таксономиялық және функционалдық аулантұрлілігін зерттеу» жобасы бойынша жүзеге асырылды.</p>
2.	Ғылым үшін маңыздылығы	<p>Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.</p>	<p>Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады және оның маңыздылығы толығымен ашылған.</p>
3.	Өзі жазу принципі	<p>Өзі жазу денгейі:</p> <p>1) жоғары;</p> <p>2) орташа;</p> <p>3) төмен;</p>	<p>1) жоғары; зерттеу барысында ізденуші әдеби деректерді жинау және талдау, дағалық және зертханалық зерттеулерді жүргізіп, деректерді жинауға тікелей қатысты. Балықтарға биологиялық,</p>

4.	<p>Ішкі бірлік принципі</p> <p>4) өзі жазбаған.</p> <p>4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі:</p> <p>1) негізделген;</p> <p>2) ішінара негізделген;</p> <p>3) негізделмеген.</p> <p>4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды:</p> <p><u>1) айқындайды;</u></p> <p>2) ішінара айқындайды;</p> <p>3) айқындамайды.</p> <p>4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді:</p> <p><u>1) сәйкес келеді;</u></p> <p>2) ішінара сәйкес келеді;</p> <p>3) сәйкес келмейді.</p> <p>4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан:</p> <p><u>1) толық байланысқан;</u></p> <p>2) ішінара байланысқан;</p> <p>3) байланыс жоқ.</p> <p>4.5 Автор ұсынған жана шешімдер (қағидағтар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:</p> <p><u>1) сыни талдау бар;</u></p> <p>2) талдау ішінара жүргізілген;</p>	<p>морфометриялық және молекулалық-генетикалық талдаулар жасап, унивариантты және көп өлшемді статистика әдістерімен статистикалық өңдеуден өткізді. Ізденушінің өз бетімен жазу деңгейі – жоғары.</p> <p>Негізделген; Диссертацияның өзектілігі негізделген.</p> <p>Диссертацияның мазмұны диссертация тақырыбын толығымен айқындайды.</p> <p>Диссертацияның қойылған мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына толықтай сәйкес келеді.</p> <p>Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы толықтай логикалық байланысқан.</p> <p>Диссертант жұмысының зерттеу нәтижелерін осы уақытқа дейін жарияланған ғылыми еңбектермен салыстырып сыни талдау жасаған.</p>

	<p>3) талдау өз пікіріне емес, баска авторлардын сілтемелеріне негізделген; 4) талдау жоқ.</p>	
<p>5. Ғылыми жаңашылдық принципі</p>	<p>5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).</p> <p>5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа ма? 1) толығымен жаңа; 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).</p>	<p>Ғылыми нәтижелер мен ережелер толығымен жаңа және өзекті. Олар антропогендік әсер мен климаттық өзгерістердің Сырдария бассейніндегі су қоймаларының экожүйесіне, әсіресе Қаратаудың онтүстік-батыс еңісіндегі ихтиофаунаға тигізген нақты әсерін кешенді сипаттайды. Зерттеу балық түрлерінің аулантүрлілігінің азаюын, ареалдардың бөлшектенуін, жергілікті эндемиктердің жоғалуын және кейбір популяциялардың генетикалық оқшаулануын алғаш рет жүйелі түрде дәлелдейді. Бұл нәтижелер аймақтық биоаулантүрлілікті сақтауға және экожүйелік мониторингті жетілдіруге ғылыми негізін айқындай алады.</p> <p>Диссертацияның қорытындылары толығымен жаңа. Зерттеу барысында алғаш рет Қаратаудың онтүстік-батыс еңісіндегі өзендер мен кіші су қоймаларындағы абортпенді және бөгле балық түрлерінің биологиялық және молекулалық ерекшеліктері кешенді түрде талданды. Су экожүйелерінің табиғи режимінен ауытқуы, антропогендік әсерлердің (суармалы егіншілік, ластану, бөгле түрлердің енуі) балықтардың аулантүрлілігі мен таралуына тигізген әсері анықталды. Сонымен қатар, <i>Schizothorax intermedius</i> түрінің генетикалық бірегейлігі мен <i>Tribolodon</i> тұқымдасының ішкі топтарға бөлінуінің алғаш рет дәлелденді. Бұл нәтижелер аймақтық ихтиофауна эволюциясын, экологиялық жағдайын және табиғатты қорғау стратегиясын айқындауда ғылыми тұрғыдан жаңа әрі өзекті деректер болып табылады.</p>

	<p>5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жана және негізделген бе?</p> <p>1) толығымен жана;</p> <p>2) ішінара жана (25-75% жана);</p> <p>3) жана емес (жанасы 25%-дан кем).</p>	<p>Техникалық және технологиялық шешімдер ғылыми тұрғыдан негізделген және ішінара жана (75% жана) жана болып табылады.</p>
<p>6. Негізгі негізділігі қорытындылардың</p>	<p>Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research (квалитатив ресеч) және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша дәлрлік бағыттары үшін).</p>	<p>Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген.</p>
<p>7. Қорғауға шығарылған негізгі ережелер</p>	<p>Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет:</p> <p>7.1 Ереже дәлелденді ме?</p> <p>1) дәлелденді;</p> <p>2) шамамен дәлелденді;</p> <p>3) шамамен дәлелденбеді;</p> <p>4) дәлелденбеді;</p> <p>5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.2 Тривиялды ма?</p> <p>1) иә;</p> <p>2) жоқ;</p> <p>3) бұл тұжырымда ереженің тривиялды екенін тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.3 Жана ма?</p> <p>1) иә;</p> <p>2) жоқ;</p>	<p>Қорғауға шығарылған негізгі қағидағтар дәлелденді;</p> <p>7.1 1) дәлелденді;</p> <p>7.2 2) жоқ;</p> <p>Диссертациялық жұмыстың қорғауға шығарылған қағидағтары тривиялды емес, ғылыми жаңалығы бар.</p> <p>7.3 1) иә;</p> <p>7.4 3) кен;</p> <p>7.5 1) иә;</p> <p>Диссертацияда алынған материалдар докторанттың жарияланған ғылыми макалаларында толықтай дәлелденген.</p>

	<p>3) бұл тұжырымда ереженің жанашылдығын тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.4 Қолдану деңгейі:</p> <p>1) тар;</p> <p>2) орташа;</p> <p>3) кең</p> <p>4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес.</p> <p>7.5 Мақалада дәлелденген бе?</p> <p><u>1) иә;</u></p> <p>2) жоқ</p> <p>3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.</p>	
<p>8. Дәйектілік қағида.</p> <p>Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі</p>	<p>8.1 Әдіснаманы таңдау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған:</p> <p><u>1) иә;</u></p> <p>2) жоқ.</p> <p>8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған:</p> <p><u>1) иә;</u></p> <p>2) жоқ.</p>	<p>Иә. Әдістеменің таңдауы негізделген және әдіснамасы нақты жазылған.</p> <p>Иә. Диссертациялық жұмыстың нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы өңделген, зерттеу нәтижелері статистикалық өңделген.</p>

	<p>8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және зандылықтар эксперименттік және зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):</p> <p>1) иә;</p> <p>2) жоқ.</p>	<p>Иә. Алынған қорытындылар зерттеу нәтижелерін көрсетеді, жұмыстың қорытындылары эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған.</p>
	<p>8.4 Манызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған / ішінара расталған / расталмаған.</p> <p>8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті/жеткіліксіз.</p>	<p>Манызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен расталған</p> <p>Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға жеткілікті. Диссертацияда 436 ғылыми еңбектер мен дереккөздер пайдаланылған</p>
	<p>9.1 Диссертацияның теориялық манызы:</p> <p>1) бар;</p> <p>2) жоқ.</p>	<p>Диссертацияның теориялық манызы бар</p>
<p>9</p> <p>Практикалық құндылық қағидаты</p>	<p>9.2 Диссертацияның практикалық манызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары:</p> <p>1) иә;</p> <p>2) жоқ.</p> <p>9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа ма?</p> <p>1) толығымен жаңа;</p> <p>2) ішінара жаңа (25-75% жаңа);</p> <p>3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).</p>	<p>Иә. Диссертацияның практикалық манызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары</p> <p>Практикалық ұсыныстар толығымен жаңа.</p>
<p>10.</p> <p>Жазу және ресімдеу сапасы</p>	<p>Академиялық жазу сапасы:</p> <p>1) жоғары;</p>	<p>Академиялық жазу сапасы жоғары</p>

